

คุณภาพการสอบบัญชี อัตราส่วนหนี้สิน และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน
ที่มีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
Audit Quality, Debt Ratios and Cash Flow from Operating Activities
Affecting on Earnings Management of Listed Companies
on The Stock Exchange of Thailand

วราภรณ์ ครองบุญ¹ และ กุสุมา คำพิทักษ์²

Waraporn Krongboon and Kusuma Dampitakse

Article History

Received: 2021-03-05

Revised: 2021-03-28

Accepted: 2022-06-21

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพการสอบบัญชี อัตราส่วนหนี้สิน และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ที่ส่งผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี พ.ศ.2562 โดยในการวิจัยนี้การจัดการกำไรวัดจากรายการคงค้างที่คำนวณจากแบบจำลอง Modified Jones และวัดคุณภาพการสอบบัญชีจากขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ระยะเวลาการสอบบัญชี และค่าสอบบัญชี สำหรับอัตราส่วนหนี้สินใช้อัตราส่วนหนี้สินจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินที่ไม่ได้มาจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม นอกจากนี้ยังมีกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน โดยมีขนาดกิจการวัดจากสินทรัพย์รวมเป็นตัวแปรควบคุม ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน และแบบ 56-1 จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 486 บริษัท ไม่รวมบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน และบริษัทที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ คงเหลือ 343 บริษัท ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจะประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนหนี้สินจากสถาบันการเงิน อัตราส่วนหนี้สินที่ไม่ได้มาจากสถาบันการเงิน และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร ดังสมการ $DA = -0.194FDebt - 0.107NF$

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Master of Business Administration Program, Faculty of Business Administration,

Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: waraporn_kr@mail.rmutt.ac.th *Corresponding author

² อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Debt-0.783CFO+0.868Firm Size โดยมีค่าพยากรณ์ร้อยละ 30.6 ($R^2 = 0.306$) ส่วนคุณภาพการสอบบัญชีที่วัดจากขนาดสำนักงานสอบบัญชี ระยะเวลาการสอบบัญชี และค่าสอบบัญชี ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไร

คำสำคัญ: การจัดการกำไร คุณภาพการสอบบัญชี อัตราส่วนหนี้สิน กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

Abstract

This research aimed to investigate the influence of audit quality, debt ratio and cash flow from operating activities on earnings management of companies listed on The Stock Exchange of Thailand in 2019. Additionally, earnings management in this study is measured by discretionary accruals which is calculated according to Modified Jones Model. While audit quality measured by audit firm size, audit firm tenure and audit fees, debt ratio is measured by financial institution debt to total assets ratio and non-financial institution debt to total assets ratio and finally, cash flow from operating activities. Data was collected from financial statements and form 56-1 of listed companies on the Stock Exchange of Thailand in 2019 total 486 companies excluded financial business group and incomplete data companies remaining 343 companies. The statistics used in this study consisted of descriptive statistics and multiple regression analysis at 0.05 significant level.

The results indicated that the financial institution debt to total assets ratio, Non-financial institution debt to total assets ratio and cash flow from operating activities had the negative related on earnings management. The equation expressed follow, $DA = -0.042Size + 0.082Tenure + 0.059Audit\ fee - 0.194Fdebt - 0.107NFDebt - 0.783CFO + 0.868Firm\ Size$, with predictive value 30.6 percent ($R^2 = 0.306$). In contrast, audit firm size, audit firm tenure and audit fee had no significant relationship with earnings management.

Keywords: Earnings Management, Audit Quality, Debt Ratio, Cash Flow from Operating Activities

บทนำ

งบการเงินเป็นข้อมูลที่แสดงถึงสถานะทางการเงินและแสดงผลประกอบการของกิจการ การที่กิจการมีผลประกอบการที่ดี จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักลงทุนสนใจเข้ามาลงทุนในหลักทรัพย์ของกิจการ จะส่งผลให้มูลค่าหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเกี่ยวเนื่องกับการที่กิจการมีคุณภาพกำไรที่ดี นี่จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้กิจการหลายกิจการต้องการแสดงผลกำไรให้สูงขึ้น จึงทำให้เกิดการจัดการกำไร (Earnings Management) ของกิจการขึ้น ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดจากผู้บริหารเข้ามามีส่วนในการกำหนดนโยบายการบัญชีตามความต้องการของผู้บริหารโดยใช้เกณฑ์ คงค้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตัวเลขผล

ประกอบการงบการเงินเป็นไปตามที่ผู้บริหารต้องการ (Healey & Whalen, 1999)

ปัจจัยหนึ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการตรวจสอบการเกิดการจัดการกำไร ผู้ใช้งบการเงินจะเชื่อมั่นในวิธีปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีประสิทธิภาพว่า จะสามารถตรวจสอบพบความผิดปกติในการดำเนินงานหรือการตกแต่งกำไรของกิจการ คุณภาพงานสอบบัญชีเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ต้องมีความรู้ ความสามารถ และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถป้องกันแนวคิดในการตกแต่งกำไรของบริษัทลงได้ (ณัฐธิดา จินมอญ, 2559)

ผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์งบกำไรขาดทุน แต่ความสำคัญของกระแสเงินสดก็ไม่สามารถมองข้ามได้ งบกระแสเงินสดมีความสำคัญผู้ใช้งานจะสามารถวิเคราะห์สภาพคล่องฐานะทางการเงินของกิจการ และวิเคราะห์ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร ในการปรับองค์กรให้มีความยืดหยุ่น เพิ่มโอกาสทางธุรกิจ และหลีกเลี่ยงอุปสรรคต่างๆในการพิจารณาการลงทุนไม่ควรคำนึงถึงกำไรขาดทุนเพียงอย่างเดียวต้องคำนึงถึงกระแสเงินสดของกิจการด้วย (ยุวดี วงศ์แว่น้อย และ ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์, 2563) เมื่อผู้บริหารได้เห็นความสำคัญของงบกระแสเงินสดที่เกิดประโยชน์สำหรับผู้ลงทุน จึงอาจเกิดเป็นแรงจูงใจในการควบคุมเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงินที่จะส่งผลให้เกิดการจัดการกำไรหรือตกแต่งกำไรด้วยการใช้วิธีงบกระแสเงินสด

นอกจากนี้ ธนียกร จันทรสาสน์ (2558) พบว่า มูลค่าหนี้สินคือหนึ่งปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการจัดการกำไรของบริษัท และส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารในการจัดการกำไรให้เป็นตามที่ต้องการ เนื่องจากปริมาณหนี้สินในงบการเงินของบริษัทมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ทำให้ผู้บริหารจะใช้อำนาจในการกำหนดนโยบายทางการเงินของบริษัทและส่งผลต่อการจัดการกำไรได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความถูกต้องของข้อมูลมีความสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน เพื่อเพิ่มโอกาสได้รับผลตอบแทนสูงในทางกลับกันหากผลการดำเนินงานของกิจการแสดงข้อมูลไม่ถูกต้องย่อมส่งผลให้ผู้ลงทุนเข้าใจผิด และอาจเกิดผลกระทบต่อการตัดสินใจลงทุนในกิจการนั้น ข้อมูลทางบัญชีที่ประกอบการพิจารณาลงทุนจึงมีความสำคัญมาก ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลให้เกิดการจัดการกำไร ทั้งด้านคุณภาพการสอบบัญชีที่ต้องใช้การตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีที่มีความชำนาญ กระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมการดำเนินงาน และ อัตราส่วนหนี้สิน ซึ่งหากปัจจัยดังกล่าวสะท้อนถึงการจัดการกำไร ผู้ลงทุนจะสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาการลงทุน หรือผู้ใช้งบการเงินนำมาวิเคราะห์แนวโน้มการจัดการกำไรของกิจการ และสะท้อนแนวโน้มคุณภาพกำไรของกิจการได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพของการสอบบัญชีที่ส่งผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์

แห่งประเทศไทยปี พ.ศ.2562

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของอัตราส่วนหนี้สินของกิจการที่ส่งผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี พ.ศ.2562

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่ส่งผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี พ.ศ.2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง กรรมการบริหารของบริษัทได้กำหนดผลประโยชน์ตามความต้องการ โดยใช้อำนาจของกรรมการในการปิดบัง ข้อมูลด้านการเงิน ด้านการลงทุน ซึ่งในส่วนนี้จะทำให้บุคคลภายนอกที่ต้องใช้ข้อมูล ไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน (Healey & Whalen, 1999)

ขนาดสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Size) หมายถึง สำนักงานสอบบัญชีที่ตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มบริษัทใหญ่เป็น Big 4 ส่วนสำนักงานขนาดเล็กเป็น Non-Big 4 ในปี พ.ศ. 2562

การหมุนเวียนสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Tenure) หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้สำนักงานบัญชีในการตรวจสอบบริษัทติดต่อกันเป็นเวลานาน ตรวจสอบบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่ามีการใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีเดิมติดต่อกัน 1-3 ปี และ 3 ปี ขึ้นไป

ค่าสอบบัญชี (Audit Fee) หมายถึง อัตราค่าสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีแสดงในงบการเงินของบริษัทที่รับบริการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562

อัตราส่วนหนี้สินจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม (Financial Institution Debt Ratio) หมายถึง อัตราส่วนที่ทำการเปรียบเทียบหนี้สินของกิจการจากสถาบันการเงินมีมากเป็นจำนวนกี่เท่าของสินทรัพย์รวม = หนี้สินจากสถาบันการเงิน / สินทรัพย์รวม (ธนียกร จันทรสาสน์, 2558)

อัตราส่วนหนี้สินที่ไม่ได้มาจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม (Non-financial Institution Debt Ratio) หมายถึง อัตราส่วนที่ทำการเปรียบเทียบหนี้สินอื่นๆ ของกิจการที่ไม่ได้

มาจากสถาบันการเงินมีมากเป็นจำนวนที่เท่าของสินทรัพย์รวม = หนี้สินที่ไม่ได้เกิดจากสถาบันการเงิน/ สินทรัพย์รวม (ฉันทกร จันทรสาส์น, 2558)

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (Cash Flow from Operating Activities: CFO) หมายถึง การได้มาและการใช้ไปของรายการเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ที่เกิดจากกิจกรรมดำเนินงานของกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แบบแสดงข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ปี พ.ศ. 2562 จากฐานข้อมูล SETSMART จากเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) ประชากรคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 486 บริษัท ยกเว้นบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน และบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน คงเหลือ 343 บริษัท ทำการศึกษาตัวแปรตามคือ การจัดการกำไรโดยวิเคราะห์ผ่านรายการคงค้างที่อยู่ใน

ดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals: DA) ตามแบบจำลองของ Modified Jones ซึ่งการวิเคราะห์การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างเป็นแบบจำลองที่ได้รับความนิยมและสามารถตรวจสอบการจัดการกำไรของบริษัทได้ (Dechow et al., 1995)

สมมติฐานของการวิจัย

H1: ขนาดสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร

H2: การหมุนเวียนของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร

H3: ค่าสอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร

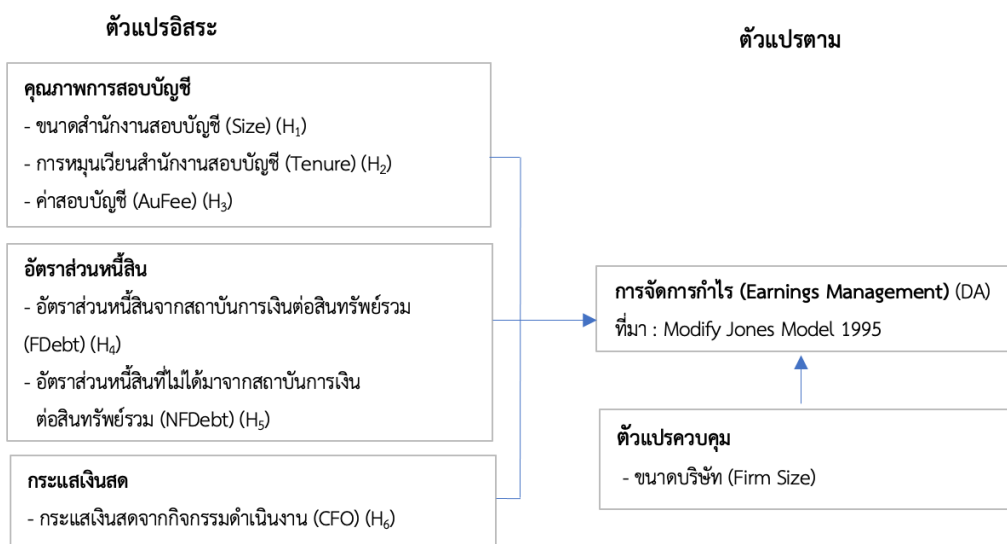
H4: อัตราส่วนหนี้สินจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร

H5: อัตราส่วนหนี้สินที่ไม่ได้มาจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร

H6: กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษา คุณภาพการสอบบัญชี อัตราส่วนหนี้สิน และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่มีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลและทฤษฎี พร้อมทั้งได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการศึกษานำข้อมูลมาสรุปและสร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อให้การศึกษาค้นครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงขอเสนอรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังนี้

ข้อมูลที่ใช้การศึกษานี้มีตัวแปรตามคือ การจัดการกำไร โดยวิเคราะห์ผ่านรายการคงค้างที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals: DA) โดยใช้แบบจำลองของ Modified Jones โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$TA_{i,t} = NI_{i,t} - CFO_{i,t}$$

$TA_{i,t}$ คือ รายการคงค้างรวมของบริษัท i ปีที่ t

$NI_{i,t}$ คือ กำไรสุทธิของบริษัท i ในปี t

$CFO_{i,t}$ คือ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท i ในปี t

$$\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + e_{i,t} \quad (2)$$

$A_{i,t-1}$ คือ สินทรัพย์รวมของบริษัท i ปีที่ $t-1$

$\Delta REV_{i,t}$ คือ การเปลี่ยนแปลงของรายได้ปีก่อนและปีปัจจุบันของบริษัท i ปีที่ t - ปีที่ $t-1$

$\Delta REC_{i,t}$ คือ การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ปีก่อนและปีปัจจุบันของบริษัท i ปีที่ t - ปีที่ $t-1$

$PPE_{i,t}$ คือ ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ของบริษัท i ปีที่ t

$e_{i,t}$ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของบริษัท i ปีที่ t

α คือ ค่าสัมประสิทธิ์

นำค่าสัมประสิทธิ์จากสมการที่ (2) มาคำนวณหา รายการคงค้างที่ไม่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDA)

$$NDA_{i,t} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) \quad (3)$$

$NDA_{i,t}$ คือ รายการคงค้างที่ไม่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท i ปีที่ t

หารายการคงค้างที่อยู่ในการดุลยพินิจของผู้บริหาร ($DA_{i,t}$) โดยนำค่า $\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}}$ มาจาก สมการที่ (2) ค่าของ $NDA_{i,t}$ มาจากสมการที่ (3)

$$DA_{i,t} = \frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} - NDA_{i,t} \quad (4)$$

$DA_{i,t}$ คือ รายการคงค้างที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร บริษัท i ปีที่ t

เมื่อได้ค่าตัวเลขจากรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารแล้ว จึงนำไปทดสอบความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตามสมการดังนี้

$$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 Size_{i,t} + \beta_2 AuFee_{i,t} + \beta_3 Tenure_{i,t} + \beta_4 FDebt_{i,t} + \beta_5 NFDebt_{i,t} + \beta_6 CFO_{i,t} + Firm\ size_{i,t}$$

กำหนดให้ตัวแปรตามได้แก่

$DA_{i,t}$ = รายการคงค้างที่อยู่ในการดุลยพินิจของผู้บริหาร บริษัท i ปีที่ t ซึ่งวัดจากแบบจำลอง Modify Jones (1995)

ตัวแปรอิสระประกอบด้วย

$Size_{i,t}$ = ขนาดสำนักงานสอบบัญชีที่ตรวจสอบบริษัท i ปีที่ t วัดค่าเป็นดัมมี่ จัดประเภทเป็น Big4 เท่ากับ 1 และ Non Big4 เท่ากับ 0

$AuFee_{i,t}$ = ค่าบริการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี บริษัท i ปีที่ t ปรับให้เป็นการแจกแจงปกติในรูปของลอการิทึม

$Tenure$ = ระยะเวลาต่อเนื่องในการใช้บริการสำนักงานบัญชี บริษัท i ปีที่ t

$FDebt_{i,t}$ = อัตราส่วนหนี้สินจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม บริษัท i ปีที่ t

$NFDebt_{i,t}$ = อัตราส่วนหนี้สินที่ไม่ได้เกิดจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม บริษัท i ปีที่ t

$CFO_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท i ปีที่ t ปรับให้เป็นการแจกแจงปกติในรูปของลอการิทึม

ตัวแปรควบคุม คือ

$FirmSize_{i,t}$ = ขนาดของบริษัท i ปีที่ t วัดค่าจากสินทรัพย์รวม ปรับให้เป็นการแจกแจงปกติในรูปของลอการิทึม

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

- 1.วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เป็นสถิติที่อธิบายข้อมูลเบื้องต้น เช่น ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเฉลี่ย เป็นต้น
- 2.วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้สถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson

Correlation) เป็นการทดสอบเพื่อหาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)

- 3.วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการศึกษาหาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระตามสมมติฐานที่กำหนด

ตารางที่ 1

แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	ตัวย่อ	N	Min	Max	Mean	Std. Deviation
การจัดการกำไร	DA	343	-0.190	0.090	-0.040	0.047
ขนาดสำนักงานสอบบัญชี	Size	343	0.000	1.000	0.067	0.472
ระยะเวลาสำนักงานสอบบัญชี	Tenure	343	0.000	1.000	0.860	0.350
ค่าสอบบัญชี	AuFee	343	2.640	4.820	3.470	0.351
อัตราส่วนหนี้สินสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม	FDebt	343	0.000	0.670	0.156	0.159
อัตราส่วนหนี้สินไม่ได้มาจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม	NFDebt	343	0.020	0.780	0.240	0.147
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	CFO	343	2.120	7.250	5.640	0.731
ขนาดธุรกิจ	Firm Size	343	5.630	8.450	6.840	0.604

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา พบว่าการจัดการกำไร (DA) ผ่านรายการคงค้างที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย -0.040 โดยมีค่าสูงสุด 0.090 ค่าต่ำสุด -0.190 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.047, ขนาดสำนักงานสอบบัญชี (Size) กำหนดค่าเป็นดัมมี่ให้ 0 คือบริษัทที่ไม่ใช้สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non Big 4) 1 คือ บริษัทที่ใช้สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) ระยะเวลาใช้สำนักงานสอบบัญชี (Tenure) กำหนดค่าเป็นดัมมี่ 1 คือ บริษัทที่ใช้สำนักงานสอบบัญชีเดิมติดต่อกัน 3 ปี ขึ้นไป 0 คือ บริษัทที่ใช้สำนักงานสอบบัญชีเดิมติดต่อกันไม่ถึง 3 ปี ค่าสอบบัญชี (AuFee) มีค่าเฉลี่ย 3.470 ต่ำสุด 2.640 มีมูลค่าสูงสุด

4.820 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.351, อัตราส่วนหนี้สินจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม (FDebt) ค่าเฉลี่ย 0.156 มีมูลค่าต่ำสุด 0.000 มีมูลค่าสูงสุด 0.670 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.159, อัตราส่วนหนี้สินที่ไม่ได้มาจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม (NFDebt) ค่าเฉลี่ย 0.240 มีมูลค่าต่ำสุด 0.020 มีมูลค่าสูงสุด 0.780 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.147, กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (CFO) ค่าเฉลี่ย 5.640 มีมูลค่าต่ำสุด 2.120 มีมูลค่าสูงสุด 7.250 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.731 และ ขนาดบริษัท (Firm size) ค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 6.840 มีมูลค่าต่ำสุด 5.630 มีมูลค่าสูงสุด 8.450 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.604

ตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์สมการพหุคูณของเพียร์สัน

ตัวแปร	DA	Size	Tenure	AuFee	FDebt	NFDebt	CFO	Firm size
การจัดการกำไร	DA	1						
ขนาดสำนักงานสอบบัญชี	Size	-0.041	1					
ระยะเวลาสำนักงานสอบบัญชี	Tenure	0.048	-0.025	1				
ค่าสอบบัญชี	AuFee	0.125*	0.392**	-0.060	1			
อัตราส่วนหนี้สินสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม	FDebt	0.061	0.184**	0.047	0.380**	1		
อัตราส่วนหนี้สินไม่ได้มาจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม	NFDebt	0.079	0.042	-0.045	0.202**	-0.131*	1	
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	CFO	-	0.434	0.083	0.445**	0.229**	0.128*	1
ขนาดธุรกิจ	Firm Size	0.199**	0.401**	0.033	0.593**	0.349**	0.225**	0.778**

หมายเหตุ : *p < 0.05 , **p < 0.01

ตารางที่ 2 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระว่ามีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่ จากตารางแสดงผลว่าไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากกว่า 0.7

แสดงว่าในเบื้องต้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระไม่มีปัญหา Multicollinearity (Pearson, 1932)

ตารางที่ 3

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการจัดการกำไร

Factor	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	-0.241	0.03		-7.976	0.000		
ขนาดสำนักงาน	-0.004	0.005	-0.042	-0.799	0.425	0.758	1.32
ระยะเวลาสำนักงานสอบบัญชี	0.011	0.006	0.082	1.786	0.075	0.974	1.026
ค่าสอบบัญชี	0.008	0.008	0.059	0.979	0.329	0.567	1.764
อัตราส่วนหนี้สินสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม	-0.058	0.015	-0.194	-3.970	0.000**	0.869	1.151
อัตราส่วนหนี้สินไม่ได้มาจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม	-0.035	0.017	-0.107	-2.055	0.041*	0.768	1.302
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	-0.051	0.005	-0.783	-10.422	0.002**	0.367	2.726
ขนาดธุรกิจ	0.068	0.007	0.868	10.417	0.000**	0.298	3.350

หมายเหตุ *P < 0.05, **p < 0.01 , R = 0.553, R² = 0.306, Adjust R² = 0.291, Durbin-Watson = 1.804

ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการจัดการกำไร ประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม ($\beta = -0.194$) อัตราส่วนหนี้สินไม่ได้มาจากสถาบันการเงิน

ต่อสินทรัพย์รวม ($\beta = -0.107$) และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ($\beta = -0.783$) และตัวแปรควบคุมคือขนาดของกิจการ ($\beta = 0.868$) ค่าอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 30.6 (R² = 0.306)

สามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$DA = -0.194FDebt - 0.107NFDebt - 0.783CFO + 0.868FirmSize$$

สมมติฐานที่ 1 สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Size) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร ผลการทดสอบพบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไร

สมมติฐานที่ 2 การหมุนเวียนสำนักงานสอบบัญชี (Tenure) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร ผลการทดสอบพบว่า ระยะเวลาสำนักงานบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไร

สมมติฐานที่ 3 ค่าสอบบัญชี (AuFee) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร ผลการทดสอบพบว่า ค่าสอบบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไร

สมมติฐานที่ 4 อัตราส่วนหนี้สินจากสถาบันการเงิน ต่อสินทรัพย์รวม (FDebt) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร ผลการทดสอบพบว่า อัตราส่วนหนี้สินจากสถาบันการเงิน ต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = -0.194, p < 0.01$)

สมมติฐานที่ 5 อัตราส่วนหนี้สินไม่ได้มาจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม (NFDebt) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร ผลการทดสอบพบว่า อัตราส่วนหนี้สินที่ไม่ได้มาจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = -0.107, p < 0.01$)

สมมติฐานที่ 6 กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (CFO) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร ผลการทดสอบพบว่า กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = -0.783, p < 0.01$)

อภิปรายผลการวิจัย

ในด้านคุณภาพการสอบบัญชีที่พิจารณาจาก 3 ตัวแปร คือ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ การหมุนเวียนสำนักงานสอบบัญชี และค่าสอบบัญชี พบว่าคุณภาพการสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการกำไร

ผลการวิจัยพบว่าขนาดสำนักงานสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร แตกต่างจากงานของ ณัฐธินา พู่เพื่อง

สมบัติ (2559) Krishnan (2003) และ Becker et al., (1998) ที่ศึกษาพบว่าขนาดของสำนักงานบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร โดยมีแนวคิดที่ว่าบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Big 4) จะมีคุณภาพการสอบบัญชีสูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non Big 4) หรือมีรายการคงค้างทางบัญชีในส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ต่ำกว่าบริษัทที่ใช้สำนักงานบัญชีขนาดเล็ก ผลการวิจัยที่แตกต่าง ทำให้ทราบสาเหตุที่ผลการศึกษาสอดคล้องว่าขนาดสำนักงานสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร อาจเนื่องจากในปัจจุบันหน่วยงานกำกับดูแล เช่น สภาวิชาชีพบัญชีฯ ตลาดหลักทรัพย์ฯ และ กต. ได้กำหนดวิธีการ และเงื่อนไขในการคัดกรองสำนักงานสอบบัญชีที่จะเข้ามาปฏิบัติงานที่เข้มงวดมากขึ้น รวมทั้งมีการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ทำให้แนวปฏิบัติของสำนักงานสอบบัญชีเป็นไปในทางเดียวกัน คุณภาพการสอบบัญชีจึงไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าการหมุนเวียนของสำนักงานสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรแตกต่างจากงานของ ณัฐธินา พู่เพื่องสมบัติ (2559) และ Myers et al., (2003) ที่พบว่าการใช้บริการสำนักงานบัญชีอย่างต่อเนื่องมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร ซึ่งให้เหตุผลว่าบริษัทที่ใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีเดียวกันต่อเนื่องมีรายการคงค้างต่ำกว่าบริษัทที่ไม่ได้ใช้สำนักงานบัญชีเดียวกันอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสำนักงานบัญชีจะตรวจสอบพบความผิดปกติของรายการคงค้างที่เกิดขึ้นในแต่ละปี จะสามารถเพิ่มความสามารถในการป้องกันการตกแต่งกำไรได้มากขึ้น ซึ่งผลไม่เป็นไปตามผลการวิจัยก่อนหน้านี้เนื่องจากคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีทั้งหมดมีคุณภาพการตรวจสอบมากขึ้น ทำให้กรณีการเปลี่ยนสำนักงานบัญชีไม่มีผลทำให้คุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงาน

ผลการวิจัยพบว่าค่าสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ Abbott et al., (2006) และ Gul et al., (2003) ที่ระบุว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากการกำหนดอัตราค่าบริการสอบบัญชีจะสูงขึ้นตามระดับความเสี่ยงในการสอบบัญชี แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา จุฬาวิทยานุกุล (2552) และ Yasser & Soliman (2018) ที่วิเคราะห์ในภาพรวมแสดงข้อค้นพบว่าปัจจุบันการกำหนดค่าธรรมเนียมการ

สอบบัญชีไม่ใช่สิ่งที่สะท้อนให้เห็นความเสี่ยงในการจัดการกำไร สอดคล้องกับกับการที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์กล่าวว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบให้มีคุณภาพตามที่กำหนดเพื่อให้ความเห็นต่อการเงิน

งานวิจัยได้พิจารณาอัตราส่วนหนี้สินของกิจการ โดยแบ่งเป็นอัตราส่วนหนี้สินที่เกิดจากสถาบันการเงิน และอัตราส่วนหนี้สินที่ไม่ได้มาจากสถาบันการเงิน พบว่าอัตราส่วนหนี้สินที่เกิดจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร ซึ่งสอดคล้องกับ ธนยกร จันทรสาส์น (2558) รวมถึง Liu et al. (2012) นั่นคือ เมื่ออัตราส่วนหนี้สินที่เกิดจากสถาบันการเงินสูงขึ้นหรือกิจการต้องการเพิ่มมูลค่าหนี้สินจากสถาบันการเงินจะทำให้การจัดการกำไรลดลง ทั้งนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าปริมาณหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน จะส่งผลต่อการจัดการกำไรน้อยเนื่องจากการกู้เงินของกิจการจะกู้จากสถาบันการเงินซึ่งเป็นเจ้าหนี้รายใหญ่ของบริษัท ซึ่งมีความสามารถในการตรวจสอบและกำกับดูแลให้กิจการต้องแสดงข้อมูลที่แท้จริงให้มาก เพื่อประเมินความสามารถในการชำระหนี้ ในอนาคตก่อนการอนุมัติสินเชื่อให้บริษัทที่ต้องการกู้ยืมเงิน ทำให้บริษัทจะต้องแสดงข้อมูลกำไรจากการดำเนินงานด้วยข้อมูลที่เป็นจริงมากขึ้น

ในส่วนของอัตราส่วนหนี้สินที่ไม่ได้มาจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ธนยกร จันทรสาส์น (2558) และ Ghosh et al. (2010) อาจเป็นข้อสังเกตว่า ถ้ากิจการมีปริมาณหนี้สินที่เกิดจากแหล่งกู้ยืมอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการเงินมูลค่าสูงขึ้นจะส่งผลให้การจัดการกำไรน้อยลงและมีคุณภาพกำไรสูงขึ้น เนื่องจากบริษัทจะต้องแสดงผลการดำเนินงานที่แท้จริงให้เจ้าหนี้เห็นถึงความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเจ้าหนี้และเพิ่มโอกาสในการกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการจัดการกำไร สอดคล้องกับ ปิยะณัฐ ฤณพุดทอม, ภัทธกร กิรินทร์ และ สัมฤทธิ์ ศิริชนะรัตน์ (2562) และ ทศนีย์นารถ ลิมสุทธีวันภูมิ, มยุข พันธุ์ ไชยมั่นคง (2558) รวมถึง Ibrahim et al., (2015) ที่พบว่า กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ

การจัดการกำไร เนื่องจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานแสดงถึงผลการดำเนินงานตามเกณฑ์เงินสด ซึ่งเงินสดเป็นแหล่งทรัพยากรที่ผู้บริหารจะใช้กระจายผลตอบแทนไปยังนักลงทุนโดยการจ่ายเงินปันผลเมื่อมีกระแสเงินสดเพียงพอก็จะมีผลต่อการดำรงอยู่ของกิจการ ปัจจัยดังกล่าวจึงลดรายการที่เป็นดุลยพินิจของผู้บริหารที่จะใช้เพื่อการจัดการกำไร

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า อัตราส่วนหนี้สินจากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินไม่ใช่จากสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์รวม และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ดังนั้นผู้ซึ่งงบการเงิน นักลงทุนทั่วไปที่สนใจ สามารถใช้ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ในการวัดคุณภาพกำไรของกิจการ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตัดสินใจลงทุน

2. ผลการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการบริหารมูลค่าหนี้สิน และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน โดยผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดนโยบายเพื่อวางแผนทางการเงินให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงนโยบายการรับรู้รายการคงค้างที่จะส่งผลต่อผลประโยชน์ของบริษัท โดยต้องระวังการเลือกใช้วิธีการบัญชี ซึ่งจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในความถูกต้องของข้อมูลในงบการเงิน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้งานศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพการสอบบัญชี อัตราส่วนหนี้สิน และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร โดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ โดยเฉพาะปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น ในส่วนของการจัดการกำไรยังมีตัวชี้วัดอื่นที่สามารถนำมาทำการศึกษาหลายลักษณะ ดังนั้นการศึกษในอนาคตอาจจะนำปัจจัยเหล่านี้เข้ามาเพิ่มในการศึกษาเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลงบการเงินของบริษัท โดยไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างทางนโยบายการบัญชีและแนวทางการปฏิบัติทางการบัญชีของแต่ละบริษัทเลือกใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงิน

3. ในการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2562 และหากมีการศึกษาเพิ่มเติมควรพิจารณาเลือกศึกษาแยกตามกลุ่มธุรกิจนำมาเปรียบเทียบกัน โดยแยกเป็นแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมเนื่องจากถ้าเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันจะมีลักษณะธุรกิจและสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน

บรรณานุกรม

- จันทิมา จุฬาวิทยานุกุล. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 3(2), 41-61.
- ณัฐธิดา จินมอญ. (2559). *ความเป็นมืออาชีพกับคุณภาพการสอบบัญชีของผ้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐธิดา พู่เพื่อสมบัติ. (2559). *คุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทัศนีย์นารถ ลิ้มสุทธีวันภูมิ และ มยุขพันธ์ ไชยมั่นคง. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของผู้บริหารกับการจัดการกำไร: กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 9(19), 146-157.
- ฉันทกร จันทรสาส์น. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินและคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) ของประเทศไทย. *BU Academic Review*, 14(1), 71-87.
- ปิยะณัฐ ฤกษ์พุดม, ภัทรกร กิรินทร์, และ สัมฤทธิ์ ศิริคะเนรัตน์. (2562). ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการจัดการกำไรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 13(3), 45-157.
- ยุวดี วงศ์แว่น้อย และ วิฑิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์. (2563). ผลกระทบของกระแสเงินสดและคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(8), 175-195.
- Abbott, L. J., Parker, S., & Peters, G. F. (2006). Earnings management, litigation risk, and asymmetric audit fee responses. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 25(1), 85-98.
- Becker, C. L., Defond, M. L., Jambalvo, J. & Subramanyam, K. (1998), The effect of audit quality on earnings management. *Contemporary Accounting Research*, 15(1), 1-24.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting earnings management. *The Accounting Review*, 70(2), 193-225.
- Ghosh, A., & Moon, D. (2010). Corporate debt Financing and earnings quality. *Journal of Business Finance and Accounting*, 37(5-6), 538-559.
- Gul, F.A., Chen, C. J. P., & Judy S. L. Tsuj, J. S. L. (2003). Discretionary accounting accruals, managers' incentive, and audit fees. *Contemporary Accounting Research*, 20(3), 441-464.
- Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13(4), 365-383.
- Ibrahim, I., Bala, H., & Garba, J. (2015). Impact of earnings management on dividend policy of listed non-financial companies in Nigeria. *Accounting Frontier (the Official Journal of Nigerian Accounting Association)*, 17(2), 1-5.

- Jones, J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research*, 29(2), 193–228.
- Krishnan, G. (2003). Does big 6 auditor industry expertise constrain earnings management? *Accounting Horizons (Supplement)*, 1-16.
- Liu, J., Uchida, K., & Gao, R. (2014) *Capital structure and earnings management of IPO companies: evidence from China*. Paper Presented at the 19th Conference on the Theories and Practices of Securities and Financial Markets, Taiwan, 9-10.
- Myers, J. N., Myers, L. A., & Omer, T. C. (2003). Exploring the term of the audit-client relationship and the quality of earnings: A Case for Mandatory Auditor Rotation? *The Accounting Review*, 78(3), 779-799.
- Pearson, E. S. (1932). The test of significance for the correlation coefficient: Some further results. *Journal of the American Statistical Association*, 27(180), 424–426.
- Yasser, S., & Soliman, M. (2018). The effect of audit quality on earnings management in developing countries: The case of Egypt. *International Research Journal of Applied Finance*, 9(4), 216-231.